

Trouwens Bayle was nog slechts 22 en Vondel reeds 52 jaar, toen zij hun geloof afzwoeren.

Wat daarvan zijn moge, lang behoefde de vader den zoon niet als een verloren schaap der Hervormde kudde te betreuren. Wel zette deze zijne studiën in Katholieke richting met zulk een ijver voort, dat hij, na een jaar, stellingen kon laten drukken, versierd met het portret van Maria, die hij in 't openbaar plechtig verdedigde, ja trachtte hij zijn oudsten broeder, predikant te Carla, tot het alleenzaligmakende geloof te bekeeren (1), maar juist die broer met twee anderen brachten hem tot andere gedachten. Den 21 Aug. 1670 zwoer hij te Mazères in tegenwoordigheid van 3 predikanten het Katholieke geloof weer af en vertrok nog denzelfden dag naar Genève, zoowel om de gevolgen dier strafbare daad te ontgaan als om in de stad van Calvijn zijne kennis te vermeerderen. Iets had hij zeker bij deze wisseling geleerd: deze eerste belangrijke gebeurtenis uit zijn leven dwong hem om voortaan alles, voordat hij het als onomstootelijke waarheid aannam en verkondigde, van alle kanten te beschouwen en vooral zijne wapenen te richten tegen hen, wier trots hun de zekerheid in het hart en in den mond gaf, dat zij en zij alleen de waarheid bezaten en die daardoor de oorzaak werden van dweperij en onverdraagzaamheid, die andersdenkenden ten bloede toe vervolgden en met geweld wilden dwingen om in te gaan. Zijne levenservaring zou hem in die overtuiging nog versterken.

Reeds spoedig trad hij in en bij Genève als gouverneur op, ging vervolgens te Rouaan eenigen tijd doorbrengen bij zijn vriend Basnage en begaf zich vandaar naar Parijs, waar hij in den letterkundigen kring van den

---

(1) Zie den brief in: La France Protestante. Dl. I. p. 1057 v.v.